

Nr 36.

Av herr **Pettersson m. fl.**, om *höjt anslag till byggande av enkla bygdevägar.*

I likalydande motioner nr 28 i F. K. och nr 53 i A. K. vid 1928 års riksdag hemställdes »att riksdagen till byggande av enkla bygdevägar för budgetåret 1928—1929 anvisar ett extra reservationsanslag av kronor 1,000,000:—». Till stöd för denna hemställan anförde motionärerna följande. »I statsverkspropositionen under sjätte huvudtiteln äskar Kungl. Maj:t till byggande av enkla bygdevägar för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 700,000 kronor.

Under anslagstiteln, som tidigare hetat 'enklare vägar', ha under åren 1919—1921 utgått kronor 750,000:—; 1922 kronor 1,500,000:—; 1923—1924 kronor 825,000:—; 1924—1927 kronor 600,000:— årligen och 1927—1928 kronor 700,000:—. Samtidigt har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med hänsyn till behovet, sådant det visat sig i hos styrelsen inneliggande ansökningar om bidrag till dylika vägar, föreslagit, att anslaget för året 1924—1925 skulle utgå med 1,500,000 kronor, för åren 1925—1927 med 2,000,000 kronor årligen och åren 1927—1929 med 2,600,000 kronor årligen. En våldsamt missproportion råder således mellan ansökningarna om bidrag och de medel, som göras tillgängliga för att tillgodose behovet. Detta är så mycket märkligare, som av riksdagshandlingarna framgår, att såväl Kungl. Maj:t som riksdag och statsutskott inse betydelsen för såväl Norrland som mellersta Sveriges skogsbygder av en utsträckt användning av denna billigare, men dock under givna förhållanden tillfredsställande vägtyp. Men de goda avsikterna ha icke orkat längre än att förra året medgiva en höjning av 100,000 kronor å anslaget, och i år anser Kungl. Maj:t, att man 'under nu rådande förhållanden bör inskränka sig till att söka fylla det nödvändigaste medelsbehovet'.

Vi kunna icke medgiva, att de rådande förhållandena, varmed antagligen avses den statsfinansiella situationen, kräva en ytterlig återhållsamhet på detta viktiga område, så mycket mer som nästan varje anslaget öre går till avlöning åt grovarbetare — den arbetargrupp, som har att dragas med den största arbetslösheten.

De rådande förhållandena peka även på ett annat sätt till större frikostighet mot de enkla bygdevägarna. Med tillhjälp av det större väganslaget och framför allt genom bilmedlen ha under de sista fem åren en glädjande och fortgående

förbättring kunnat åstadkommas på vårt lands huvudvägar. Hur glädjande det är, att dessa nyttiga arbeten kunna utföras, får man ej förvåna sig över, om underliga tankar, vilka ej bidraga att hålla de vägskattetyngda kvar vid hemmets torva, växa hos de skogsbor, som få bidraga till förstklassiga bilvägar, men själva inte få några vägar alls. För stor njugghet är ej klokt att visa mot den kulturgärning, som består i att öka hemkänslan i och beboeligheten av mera avskilt liggande och glesare bebyggda delar av vårt land.

Det är sant att en stark missproportion även råder mellan det belopp, som föreslås till byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar, och ineliggande ansökningar till bidrag från detta anslag. Men som av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen påpekas, kommer anslagsbehovet från denna vägfond att något lättas genom ansökningarnas överförande att gälla automobilskattemedel. Någon sådan överföring kan däremot icke förekomma beträffande ansökningarna till bidrag för byggande av enkla bygdevägar. Tvärtom kan man förvänta en fortsatt överföring av vissa vägförslag från allmänna vägsanslaget till det för enkla bygdevägar, i den mån kännedomen om den först år 1922 befintliga möjligheten för företag i södra Sverige att få bidrag av detta anslag blir mera allmän, ävensom erfarenheten blir större att dessa billigare vägar äro för med dem avsett ändamål fullt tillfredsställande.

Till ytterligare motivering av vårt förslag hänvisa vi till i samma ärende väckta motioner i första kammaren nr 94 år 1925 och nr 122 år 1926».

Vad motionärerna då anförde, bekräftas av uttalanden i årets statsverksproposition. Möjligheten att överflytta anslagskrav från allmänna vägfonden till bilskattefonden har till och med föranlett Kungl. Maj: t att föreslå sänkning av anslaget till vägfonden med den halva million kronor, varmed anslaget på riksdagens initiativ förra året höjdes: *Men någon lättnad i anslagsbehovet för de enkla bygdevägarna kan icke beredas genom automobilskattemedlen*, säger väg- och vattenbyggnadsstyrelsen liksom förra årets motionärer. Tvärtom är att förvänta, säger styrelsen, att ett flertal vägföretag inom södra och mellersta delarna av landet kommer att överflyttas till anslaget till byggande av enkla bygdevägar. Denna av sparsamhet med såväl statens som vägdistriktens medel föranledda åtgärd kommer emellertid att omöjliggöras, om statsmakterna även framdeles komma att ställa sig oförstående till strävandet att genom enkla bygdevägar för rimliga kostnader skaffa missgynnade trakter tillfredsställande vägförbindelser.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föranledes av ökningen av ineliggande ansökningar om bidrag till enkla bygdevägar, att i år föreslå att anslaget sättes till 2,700,000 kronor mot i fjol av styrelsen begärda 2,600,000: —. Kungl. Maj: t säger sig emellertid »av sparsamhetsskäl» ej kunna föreslå någon höjning av det nu under ett par år med 700,000 kronor utgående anslaget.

Den avfolkning av våra ödebygder, som på grund av bristande kommunikationer alltmer och mer gjort sig märkbar, måste ur såväl nationalekonomisk som social synpunkt beklagas.

Detta bör förebyggas så långt det i detta avseende låter sig göra inom ramen av skäligen ekonomiska uppföringar.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen omnämner, att i styrelsen inneligga 115 ansökningar om bidrag till enkla vägar. Endast två av dessa ansökningar torde vara från Älvsborgs län. Men ett tiotal förslag — överflyttningar från allmänna vägfonden eller nya företag — äro under utarbetande i länet. De beröra Norra Dalslands och södra Västergötlands skogsbygder — trakter lidande under en alltjämt fortgående avfolkning. Med den andel av anslaget till enkla vägar, 25,700 kronor, som i år kommit länet till del, kan beräknas åtgå 25 år, innan de företag, som nu äro planerade, kunna komma till utförande. En sådan situation är hopplös och orimlig.

Vi bifoga en avskrift av en skrivelse från Älvsborgs länsstyrelse till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen av den 24 augusti 1928 angående bidrag av årets anslag till enkla bygdevägar.

Vi vilja föreslå, att den halva million, som Kungl. Maj: t inbesparat på allmänna vägfonden, kommer fonden för de enkla bygdevägarna till godo och hemställa alltså,

att till byggande av enkla bygdevägar för budgetåret 1929—1930 riksdagen måtte anvisa ett extra reservationsanslag av kronor 1,200,000:—.

Stockholm den 19 januari 1929.

Olaus Pettersson.

Joh. Johansson,
Friggeråker.

Karl Mellén.

P. A. Larsson.

Edv. Alkman.
Edv. Björnsson.

Karl Sandegård.

Avskrift.

Till Kungl. Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen.

I skrivelse den 27 april 1928 har länsstyrelsen till Eder överlämnat förslag till den ordning, i vilken vägföretag inom länet enligt länsstyrelsens mening i år böra komma i åtnjutande av sökt statsbidrag. Beträffande bidrag till enkla bygdevägar yttrar länsstyrelsen följande.

»I förteckningen finnes endast upptaget ett företag avseende anläggning av enkel bygdeväg. Detta är beroende av att övriga som enkla bygdevägar planerade företag ännu icke kommit i det skick, att anslag för dessa kunnat sökas. Förutom den enkla bygdevägen Stora Solum—Dalen i Vedbo härads västra väghållningsdistrikt förekommer i samma väghållningsdistrikt undersökning för förändring till enkel bygdeväg av två i förteckningen under N:ris 6 och 41 upptagna vägar, vilka tidigare planlagts att utföras som vanlig bygdeväg. Då den för dessa vägar beräknade trafiken bör kunna bli tillgodosedd med enkla bygdevägar, har av ekonomiska skäl beslutats, att vägarna nu skola utföras som enkla vägar. Såväl vägen Solum—Dalen som de två övriga vägarna gå fram genom bygder, som äro synnerligen vanlottade på kommunikationer. Förbättring av dessa är nödvändig, om man vill motarbeta avfolkning. Vägen Solum—Dalen går fram genom en trakt, som ligger inklämd mellan norra änden av Stora Lee och norska gränsen och ligger 4—5 mil norr om Dals-Ed, som är närmaste järnvägsstation. Vägföretaget Högen—Jakobsrud, som nu upptages under n:o 6 i förteckningen och som först om några månader är i det skick, att statsbidrag till enkel väg för detsamma kan sökas, avser att tätt utmed den norska gränsen bereda där boende tillgång till vägkommunikationer inom det egna landet. Då det enligt länsstyrelsens uppfattning är synnerligen önskvärt, att samtliga som enkla bygdevägar planerade vägföretag i Vedbo härads västra vägdistrikt snarast komma till utförande, vill länsstyrelsen hemställa att största möjliga bidrag nu lämnas till vägen Stora Solum förbi Sämb och Ingerud till Dalen, så att övriga företag kunna komma i åtanke vid fördelningen av de medel, som komma att anslås för budgetåret 1929—1930.»

Sedan detta skrevs, har länsstyrelsen genom utslag den 24 maj 1928 ålagt de väghållningsskyldiga i Vedbo härads västra väghållningsdistrikt att utföra den den 31 augusti 1914 av länsstyrelsen dömda vägen Högen—Jakobsrud som enkel bygdeväg. Utslaget har vunnit laga kraft, varom bevis närslutes. Vägdistriktets ansökan om statsbidrag till arbetets utförande bifogas även. Då något hinder för beviljande av statsbidrag i år till detta gamla vägförslag således icke längre föreligger och det är länsstyrelsen bekant att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen icke ännu avgivit sitt underdåniga förslag till fördelning av årets anslag till byggandet av enkla bygdevägar, vill länsstyrelsen hemställa, att bidrag måtte lämnas till påbörjande av såväl vägen Högen—Jakobsrud som Stora Solum—Dalen.

Som länsstyrelsen vid upprepade tillfällen framhållit, är behovet av förbättrade kommunikationer inom länets skogsbygder, företrädesvis norra Dalsland och södra Västergötland, stort och intresset starkt för att genom enkla bygdevägar till rimliga kostnader tillgodose detta behov. Undersökning är begärd för förändring till enkel bygdeväg av flere som vanlig väg tidigare projekterade vägar och åtskilliga nya vägföretag ha planlagts som enkla bygdevägar. Det största av dessa förslag är den den 17 november 1921 som vanlig väg av läns-

styrelsen dömda vägen Håbol—Äng—Sund i Vedbo härads västra väghållningsdistrikt, vilken väg återfinnes under n:r 41 i årets förteckning å vägar, till vilka statsbidrag sökts. Till länsstyrelsen ha nyligen av intresserad person överlämnats undersökningar beträffande avfolkningen i den trakt, som denna väg skall genomlöpa. Under de senaste fem åren ha från 8 av vägen berörda hemman utflyttat 81 personer. År 1880 brukades inom 10 av vägen berörda hemman 19 hemmansdelar och 41 torp, som nu ej längre ligga under plog. Ett nödvändigt villkor för motarbetande av denna befolkningsrörelse är framdragande av väg genom bygden. Förutsättningen härför är emellertid erhållandet av statsbidrag, och länsstyrelsen vill därför enträget framhålla länets behov av bidrag till byggandet av enkla bygdevägar och att i år största möjliga belopp lämnas till de två vägföretag, för vilka alla förarbeten äro färdiga, så att byggnadsarbetet vid erhållandet av statsbidrag omedelbart kan påbörjas, och vilka företag även de äro synnerligen behöfliga och av i avskildhet boende människor efterlängtade förbindelser med yttervärlden.

Vänersborg i landskansliet den 24 augusti 1928.

AXEL VON SNEIDERN.

Gustaf Lidströmer.
